

Redaktör och ansvarig utgivare:
Anita Björlin
tel. 0470-42 215,
telefax 0470-42 075
e-post anita.bjorlin@enator.se

Om inget annat anges svarar redaktören för text och foto.

Kontaktpersoner:

Bertil Ullergren,
tel. 0470 - 42 242
Bo Ljungblom, Arboga,
tel. 0589 - 82 001
Bo Svensson, Solna,
tel. 08 - 705 5142
Hans Brännström,
tel. 063 - 156 154

Tryckeri:

Grafiska Punkten AB, Växjö.

Upplaga:

700

Nästa nummer
vecka 16
Manusstopp
30 mars

Försvarets "svarta hål" – hot eller möjlighet

Ingen har väl undgått debatten om försvarets ekonomiska problem. Vid sidan av att vi som medborgare funderar över hur det svenska försvaret bör se ut i framtiden har säkert de flesta av oss också funderat över hur detta påverkar Enator Communications och därmed var och ens jobb.

Egentligen är det för tidigt att analysera konsekvenserna. Försvarmakten lämnade sitt förslag till departementet den 16 februari, så det lär dröja ytterligare minst en månad innan vi ser konsekvenserna på projekt/MS-nivå. Men eftersom jag vet att många diskuterar frågan vill jag ändå ta upp den.

På kort sikt innebär omplaneringen dels att ett antal materielanskaffningsprojekt läggs ned eller skjuts på framtiden, dels att man försöker ta bort äldre system tidigare eller göra mindre underhåll. Vi försöker just nu via FMV:s MS-ledare och andra kanaler klarlägga framtidsutsikterna inom varje enskilt MS-projekt. Joakim Kruse har på vår intranätsida gett en första lägesbeskrivning. Vi kommer att uppdatera denna allteftersom vi får mer information. Noteras kan att större delen av de kortsiktiga besparingarna görs på materielprojekt. Som tur är ligger flertalet av de stora stoppade projekten (Bonus, Bamse, Stridsbro m fl) utanför vårt verksamhetsområde. Dessutom kommer JAS-anknutna projekt att drivas vidare liksom FTN, i alla fall på kort sikt. Det allmänna sparkravet kommer dock med säkerhet att märkas även inom flertalet av våra områden. Starkare inom vissa, lite mindre inom andra. Totalt sett bedömer jag dock situationen som hanterbar med hjälp av ett antal åtgärder. Dels måste vi överföra viss personal från områden där nedgången blir kraftig till våra tillväxtområden (Nätbyggare, Ericsson, Nya V/M m fl). Dels måste vi agera så att vi undviker förluster de närmaste månaderna, d v s undvika att göra jobb som vi sedan inte får betalt för. Problemet just nu är nämligen, att inom vissa områden lägger inte FMV ut beställningar, förrän läget klarnat och de har fått klartecken från försvarmakten. Dessut-

om får vi i nuvarande situation inte, som vi gjort tidigare, räkna med att vi får betalt för det vi gör under tiden.

Samtidigt kan vi naturligtvis inte stoppa jobben över hela bredden. Därför måste vi fortlöpande göra en mycket medveten bedömning av vilka projekt, som kommer att köras vidare och i vilken omfattning. I de fall vi befarar neddragning eller klar penningbrist ska alla möjligheter till överföring till andra verksamhetsområden tas till vara utan dröjsmål. Här får inte några gränser mellan affärsenheterna finnas. Nu gäller det att optimera hela Communications verksamhet - och som sagt glöm den inställningen att "ordnar sig", som funnits i tidigare liknande situationer. Den här gången gäller andra förutsättningar!

Även om det är de kortsiktiga problemen som känns som det mest akuta hotet, så tror jag att det är de långsiktiga konsekvenserna av den nu signalerade omstruktureringen av försvaret, som utgör det största hotet, om vi inte i tid vidtar erforderliga förändringar. Å andra sidan, rätt hanterat kan förändringarna i stället ge oss stora möjligheter.

Utgående från försvarets nya inriktning (mindre men vassare, internationella insatser, ny förbandssammansättning, mobilitet, försvarsgemensamt ledningssystem, etc) har statsmakterna/försvaret börjat ge signaler om hur de ser på det framtida behovet av svensk försvarsindustri.

Kort sammanfattat och utan att ge resonemangskedjor är bilden följande:

- Försvarets behov och ekonomi ger bara underlag för att stödja inhemsk kompetens inom ett fåtal områden: Flygteknik (för att fullfölja JAS), undervattensteknik, avancerad signaturanalys och telekrig.

- I övrigt baseras uppbyggnad av materielsystem på upphandling i konkurrens från internationellt verksamma produkt-tillverkare.

- Det ska finnas resurser inom landet för att vidmakthålla och vidareutveckla materielsystem, som finns i krigsorganisationen.

Detta kommer att medföra stora omställningar i svensk försvarsindustri. Inom lednings-, kommunikations- och informationssystemområdet är min nuvarande bild följande:

- Systemen kommer att baseras på kommersiellt tillgängliga standardprodukter från internationella produktutvecklare.

- De inhemska resurserna kommer mer att vara av karaktären "Systemhus" som ska kunna ge stöd i studier, anskaffning, integration samt svara för vidmakthållande och vidareutveckling.

- De tidigare separerade rollerna (vidare)utveckling och vidmakthållande flätas samman.

- De inhemska resurserna bör koncentreras för att vara tillräckligt intressant för europeisk samverkan.

- De ska dessutom till stor del baseras på verksamhet mot andra kunder än svenska försvaret.

Om denna bild är riktig och genomförs innebär detta både hot och möjligheter för oss:

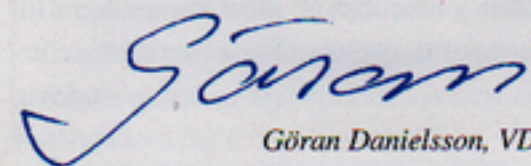
- Vår traditionella roll minskar på sikt. Samtidigt har vi ett bra utgångsläge för att den nya vidgade rollen, som också innefattar en klar komponent av vidareutveckling.

- Vi måste samverka med ett antal andra bolag inom svensk försvarsindustri. (på sikt kanske europeiska). Detta kräver säkert ett tagande och givande.

Diskussioner runt detta koncept pågår just nu och lär pågå hela 1998. Vi för dialogen med såväl FMV som övrig försvarsindustri. Om FM/FMV bestämmer sig för denna modell kommer den att etableras successivt under ett antal år med Ledningssystem FV 2000, som testfall.

Detta innebär att vi ganska omgående, kanske redan 1998, måste se över vilka förändringar vi måste vidta för att möta dessa nya krav.

Försvarets omplanering innebär således på kort sikt klara problem och krav på omställning, men med nuvarande information är problemen av hanterbar storlek. På längre sikt kommer försvarets omstrukturering att innebära en förändring av vår verksamhetsprofil. Om vi i tid utvecklar vår kompetens och arbetssätt innebär detta en klar möjlighet.

Göran Danielsson, VD

Marknadsaktiviteter

Kommande seminarier och konferenser:

Föreningen för kommunal riskhantering håller årskonferensen RISK den 18 - 19 mars

Enator-dag på ABB, Västerås den 12 maj

Enator-dag i Norrköping den 14 maj

Enator-dag i Borlänge den 5 augusti

Enator-dag i Västerås den 1 oktober

Enator medverkar med annonser i följande tidningar:

Nordisk Infrastruktur nr 1 och 2

Risk nr 1 och 2

Försvarstjänstemannen nr 2

Officerstidningen nr 2

Militärteknisk tidskrift nr 1

Affärsvärldens marsnummer

Noll avvikelser vid senaste Q-revisionen

Communications är jättebra!

Vid den senaste revisionen var det affärsenheten TelekomProjektering i Linköping som utsattes för särskild granskning. Och allt gick mycket bra.

Noll (0) avvikelser kunde kvalitetsrevisorerna konstatera.

De avvikelser som konstaterades för hela Communications vid förra revisionen hade också åtgärdats till full belåtenhet.

Därmed är vi fortfarande godkända enligt ISO 9001.

Men ingen kan slå sig till ro. Nästa revision sker i maj månad, och då är det affärsenheterna Företagskommunikation i Arboga, Telekom Support i Arboga, Radiosystem i Växjö samt företagsledningen som ska granskas.

Förändringar inom LOU

Lagen om offentlig upphandling (LOU) har varit i kraft sedan den 1 januari 1994. I flera avseenden har det funnits mindre god överensstämmelse mellan LOU och EG:s direktiv. Vissa justeringar har därför skett i LOU.

Syftet med justeringarna är dels att förbättra lagens överensstämmelse med EG:s upphandlingsdirektiv, dels att förtydliga lagtexten.

Vilka förändringarna är kan av intresserade och berörda inhämtas från Communications marknadshandläggare och på Communications interna webbsidor.

DET KOM ETT BREV

Alla Enatormedarbetare i Växjö har väl läst koncernchefen Åke Plyhms brev, som inbjuder till ett informationsmöte den 11 mars klockan 17.00

på Sport Futurum.

Åke säger i sin inbjudan att "våra möjligheter till framgång ökar om vi har kunskap om koncernens samlade möjligheter. Denna plattform av kunskap har vi inte i tillräcklig omfattning lyckats skapa."

Därför besöker Åke under året de större Enator-orterna runt om i landet för att själv beskriva Enators inriktning för alla.

Den 11 mars har alltså turen kommit till Växjö.

Efter mötet, som beräknas ta en timme, bjuder Åke på öl och mackor, allt till tonerna av lite glad musik.

Detta tillfälle missar du väl inte?

Åke Plyhm

I mitten på 90-talet började man tala om lokala stadsnät, och nyfikenhetsfaktorn var ganska hög. Det fanns visioner och förväntningar. "IT-kommun" blev ett begrepp.

Idag är visionerna på väg att bli verklighet och Enator är med och realiserar förväntningarna.

Projekt Stadsnät, ett affärsutvecklingsprojekt i tiden. Nja, stadsnät är inget nytt egentligen, men satsningen från Enators sida är relativt ny och inne i

Skolan

en ganska så intensiv fas just nu. En projektgrupp har bildats och självskrivna i gruppen är Communication liksom andra bolag inom affärsområdet Kommunikationslösningar, till exempel Dotcom och Teleanläggningar.

Tillsammans kan vi möta kunden på alla teknisknivåer och i alla faser, från de som knappt hört talas om stadsnät till de som redan har ett stadsnät och hyr ut kapacitet till näringsliv och operatörer, förklarar Hans Clasén, projektledare för stadsnätprojektet på Communications.

De senaste åren har många kommuner byggt egna stadsnät. De kan se ut på många sätt, men de flesta används som kommunala resursnät, där kommunen kör sin interna datakommunikation och ibland även telefoni mellan olika fastigheter i kommunverksamheten.

Det finns en tanke bakom

Anledningen till att man går så långt som att lägga egen optokabel och placera ut egen utrustning är att det saknas en

effektiv konkurrens på telemarknaden i många kommuner. Egen lösning blir därför billigare än hyrda förbindelser.

Detta förklarar Johan Papp, som ansvarar för projekt Stadsnät inom affärsenheten Företagskommunikation.

Det finns dessutom många gånger en tanke bakom, fortsätter Johan, nämligen att i en framtid använda stadsnätet för att koppla ihop övriga offentliga verksamhe-

Stadsnät gör kommunerna "mindre"

ter, kommunens invånare och näringslivet för att på så sätt säkerställa att de kan utnyttja moderna IT-tjänster som stöd för sin verksamhet. Tillgången till informationstekniken

kan vara avgörande för sysselsättningen i en kommun.

Det finns cirka 80 stadsnät idag med olika

omfattning och inriktning. De ägs av kommuner, energibolag och ibland tillsammans med landsting, som till exempel Stokab i Stockholm.

Måste ständigt ompröva

Vilka tjänster kan Communications erbjuda inom stadsnät?

Vår "produkt" kan vara beslutsunderlag

för om man ska bygga ett stadsnät eller inte, förklarar Johan. Utifrån kommunens egna tankar och idéer undersöker vi intresset från

Kommunen

andra intressenter i kommunen, till exempel näringsliv, högskolor, fastighetsägare o s v samt tittar på hur jämförbara kommuner gjort, vilket leder fram till en strategi för det fortsatta arbetet. Om kommunen är intresserad av att till exempel säkerställa näringslivets behov av modern informationsteknik kan vi undersöka vilka tjänster de vill ha, när de behövs och om det finns ett tillräckligt kundunderlag för att det ska vara ekonomiskt realiserbart.

En ständig förändringsprocess

Därefter kan vi, utifrån behovs-, nuläges- och säkerhetsanalyser, skissa på ett antal olika systemlösningar som påverkas av kommunens storlek, företagens geografiska spridning, kompetens, och givetvis möjligheten till finansiering. Alternativen kan vara att bygga ett eget nät eller köpa tjänsterna av en befintlig operatör. Det är egentligen tjänsterna man har behov av och inte optokabeln i sig. Det är viktigt att analysera

Fabriken

vem som ska producera respektive leverera tjänsterna. Ska kommunen själv agera operatör eller ska man hyra ut kapacitet till operatörerna?

Hans tillägger:

Vi kan även hjälpa till med anskaffningen, d v s skriva krav- och upphandlingsspecifikationer och sedan göra offertutvärderingen. Våra erbjudande kan också innehålla systemintegration, prov och försök samt drift och support.

Kommuninvånaren

Man måste vara medveten om att det är en ständigt förändringsprocess både vad gäller behov och krav från de verksamheter som utnyttjar ett stadsnät, men också på den snabba teknikutvecklingen. Därför gäller det att ständigt ompröva ett stadsnät och de tjänster som finns i det. Det är väldigt få kommuner som har kompetensen att hänga med i utvecklingen. Där kan vi hjälpa till.

Varför eget nät?

Men måste man verkligen bygga eget nät för att tillgodose det ökade behovet av elektronisk kommunikation?

Ytterst är det en rent ekonomisk fråga. Man måste jämföra med vad det kostar att göra motsvarande med hyrda förbindelser. Telia har i praktiken monopol i större delar av Sverige, så det finns inga andra alternativ än att bygga eget. Ibland kan det även vara så att det befintliga nätet är föråldrat och att det därför finns allvarliga begränsningar i överföringshastighet.

Vilka konkurrenter har Enator?

Telia är den stora konkurrenten och det finns ett par, tre andra företag inom IT-världen som vi också konkurrerar med.

Och, till sist, varför ska kommuner och landsting välja just Enator?

Vi har tagit fasta på de egentliga behoven och förutsättningarna i en kommun, och vi vet att den tekniska lösningen beror på just de förutsättningarna. Tack vare att vi har jobbat mot ett antal kommuner i till exempel Bergslagen har vi en gedigen erfarenhet av tankegångarna kring stadsnät.

Luffartsverkets behov av att modernisera och anpassa flygtrafik-tjänsten ger Christian, Lars-Göran och Göran utmanande och intressanta uppgifter.

Men det finns även en Mats i gänget.

I början på 70-talet började Luftfartsverket använda dagens flygtrafikledningssystem. Detta har då och då uppgraderats och livslängden har förlängts. Men systemen är nu i behov av att bytas ut helt, inte minst på grund av ökade krav på säkerhetshjälpmedel.

Det är här Mats, Christian, Lars-Göran och Göran kommer in i bilden.

Vem är Mats?

Mats är namnet på projektet och står för Modernization Air Traffic Services och är samlingsnamnet för åtgärder och insatser som ska modernisera och anpassa den svenska flygtrafik-tjänsten för perioden 1998 - 2015.

Mats-projektet består av två systemtekniska investeringsprojekt, System 2000 och TALK samt uppförande av

MATS moderniserar Sveriges flygtrafikledningssystem

men inte utan våra experter

byggnader under delprojekt Anläggningar. Byggnation och installation kommer att påbörjas etappvis under 1998 och vara färdigt under år 2000.

Christian Martinsson, Lars-Göran Oskarsson och Göran Smith på affärsenheten Företagskommunikation är involverade i projektet.

Luftfartsverkets experter

Christian har fått uppdraget att vara Luftfartsverkets expert i projektarbetet, vilket innebär att svara för gransk-

ning av systemleverantörens analyser av System 2000 med avseende på systemsäkerhet, driftsäkerhet, underhåll och LSC (Life Support Cost). Uppdraget kommer minst att pågå till slutet av 1998.

För det andra systemet i Mats-projektet, benämnt TALK, som står för talkommunikationssystem mellan trafikledare och pilot, har Lars-Göran fått göra såväl granskningar som egna säkerhetsanalyser. Han är också till en del involverad i System 2000.

Lars-Göran har dessutom haft uppdraget att genomföra utbildning hos kunden i systemsäkerhet.

Göran Smith har tillsammans med Thomas Ragnarsson på Enator Telub analyserat behovet av vidmakthållanderesurser för Luftfartsverkets system i allmänhet och System 2000 i synnerhet.

Dessutom ska de beskriva vad det innebär att underhålla ett system uppbyggt av COTS jämfört med det nuvarande trafikledningssystemet ATCAS.

Hur kan systemsäkerhet beskrivas?

Systemsäkerhet är en egenskap hos ett system att under angivna betingelser

* förebygga skadehändelser under avsedd funktion

* begränsa konsekvenserna för systemet och dess omgivning vid inträffade skadehändelser, oavsiktliga eller avsiktliga.

Uppgifterna består av att göra *systemsäkerhetsanalys* (riskanalys, sårbarhetsanalys), dvs att

* identifiera och bemästra *riskkällor*

* utföra *skadeorsaksanalys*, dvs analys av vilka kombinationer/sekvenser av händelser, som medför skadehändelser

* utföra *skadeförekomstanalys*, dvs beräkna förväntad förekomst av/sannolikhet för skadehändelser

* analysera skadehändelsernas *konsekvenser*, vilka kan utgöras av förluster av människoliv, kapital, sekret information eller förtroende samt skador på person, egendom eller miljö

* utföra *riskvärdering*

* föreslå *förbättringar*

Enhetens specialitet är

"Djupanalyser i komplexa fall, när sannolikhet/frekvens inte enkelt kan bedömas med tillräcklig konfidens.

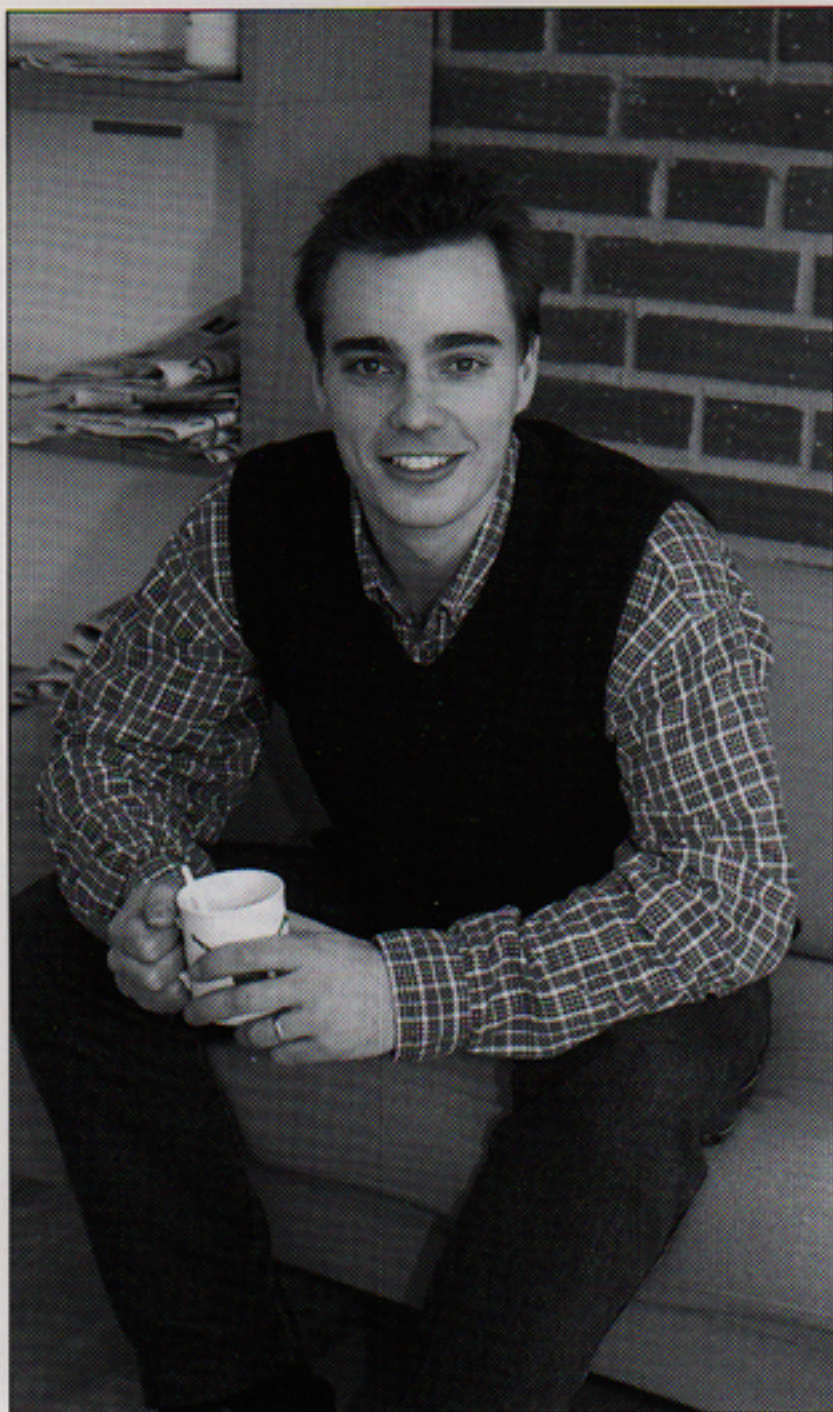
Det gäller ofta, när vådahändelser endast kan utlösas av en kombination eller sekvens av el-, elektronik-, kommunikations-, mekanik-, hydraulik- och programvarufel samt mänskligt felhandlande tillsammans med komplexa tillståndändringar hos systemet".

Anställningsintervju

Alla dessa uppdrag har Företagskommunikation kunnat få eftersom deras kompetens inom systemsäkerhetsområdet är näst intill unik. Och detta hade Hans Clasén och Lars-Göran haft möjlighet att redogöra för vid ett möte på Luftfartsverket för ett år sedan.

- Vi var dock inte helt utan konkurrens när tjänsterna skulle upphandlas, berättar Christian. Och inför upphandlingen fick jag vara med om något som kan liknas vid en anställningsintervju på Luftfartsverket. Och jag lyckades tydligen bra.

- Nu gäller det att arbeta hårt för att klara alla milstolparna på vägen. Närmast förestående är att inför systemleverantören i Frankrike redogöra för mina synpunkter på deras säkerhets- och underhållsanalyser, avslutar Christian.

Roger Jans har som nyanställd på Communications deltagit i ett nytt introduktionsprogram.

– Det var väl använd tid. Nu förstår jag bättre vad det är som präglar företagskulturen, och det är intressant att göra jämförelser med sin gamla arbetsgivare.

Communications introduktionsprogram för nya medarbetare har genomgått en förnyelse. Det förra programmet hölls tillsammans med bolagen i den gamla Telubsfären. Detta medgav inte tillräckligt med tid för det egna bolaget. Det blev inte tillfälle att diskutera värderingar, synsätt och företagskultur och inte heller gavs det chans att diskutera på ett informellt sätt med den egna företagsledningen. Detta har nu blivit verklighet.

Nytt är också att introduktionsdagarna, som är en kväll plus en och en halv dag, om möjligt ska genomföras utanför kontoren på till exempel internat i lugn och ro.

– Är då programmet befriat från information à la korvstoppsmetoden?

– Tyvärr kan man nog inte komma ifrån det helt, svarar Lars Jönsson, personalchef. Det är angeläget att gå igenom vårt bolags affärsidé, mål, verksamhet och organisation. Och det samma gäller för vårt affärsområde och hela koncernen. Likaså informerar vi om vilka uppgifter och verksamheter som finns inom marknads- och personalstaberna. Liksom bolagets styr- och ekonomisystem samt våra nätverk och dess funktioner. Denna information får tyvärr ofta karaktären av "korvstoppsning".

Alla affärsenhetscheferna engageras

– En positiv nyhet är att samtliga affärsenheters verksamheter presenteras av en affärsenhetschef efter ett rullande schema, fortsätter Lars. Vid första träffen var det Lars Björkman från Företagskommunikation som fick redogöra för sin egen och övriga affärsenheters verksamheter. Alla enhetschefer blir efter hand därmed engagerade i introduktionsutbildningen. Det ökar kunskapen om övrig verksamhet, vilket naturligtvis är till gagn för våra affärer.

VD Göran Danielsson deltar i hela introduktionsprogrammet. Det ger de nya medarbetarna en rejäl chans till diskussioner med honom på ett avspänt sätt, som det förmodligen inte annars skulle bli tillfälle till.

Värderingar och synsätt

Ambitionen med introduktionsprogrammet är inte bara att informera om fakta

Nyheter i introduktionen av nyanställda Mer tid för det egna bolaget

Introduktionsprogrammet för Communications nyanställda genomförs numera i egen regi och har delvis fått ett nytt innehåll. Ett innehåll som ger utrymme och tillfälle till dialog med företagsledningen.

Vad är det mer som har blivit bättre? Har man kommit ifrån "korvstoppsningen", som kännetecknade det förra programmet?

utan även få ut företagets värderingar och synsätt, och att medarbetare och företagsledning skall lära känna varandra och få tillfälle att diskutera.

– Lyckades man med detta?

Frågan går till Roger Jans, som deltog i den första nya introduktionsträffen.

– Ja, absolut. Och det var bra att introduktionen kom så snabbt efter det jag börjat min anställning. Det gjorde att jag med "fräscha" tankar själv har kunnat bilda mig en uppfattning om vad jag fick höra de här dagarna.

Nyttigt med VD:s närvaro

– Det var dessutom nyttigt att Göran Danielsson deltog hela tiden. Det gav tillfälle att få höra hans syn på saker och ting, och därmed få insikt om vad som präglar företagskulturen inom Communications.

– Det var bra att introduktionen skedde på internat. Det gjorde det hela avlätt och bra.

– Däremot skulle jag vilja ha lite mer informationen om vad Communications lägger kraft på för att marknadsföra bolaget. Jag fick inte riktigt grepp om bolagets strategi i marknadsföringen. Men de övriga punkterna på programmet var matnyttiga och bra, avslutar Roger. ●

?

Vet du

vilken som är världens vanligaste missuppfattning just nu?

Jo, det är att det nya millenniet börjar den 1 januari år 2000? Så är det inte. I själva verket börjar det den 1 januari år 2001.

Det är inte lätt att dra förklaringen till detta i några få ord, men kärnan är att det aldrig funnits något år 0.

Det finns en uttömmande förklaring på Greenwich-observatoriets hemsida (<http://www.ast.cam.ac.uk/pubinfo/leaflets/2000/2000.html>). ●

NYA MEDARBETARE

Gitte Rasmussen/KF är sedan den 16 februari anställd som konsult på ae Företagskommunikation i Malmö.

Gitte kommer närmast från Clinical Data Care AB.

Berikande av det svenska språket

Många ser med vemod på hur gamla förträffliga ord faller i glömska, men samtidigt kan de glädjas åt att svenska språket tillförs nya ord.

Glädjande är också att flera vanliga ord kan användas i betydelser som du kanske inte tänkt på tidigare.

Här följer några av orden med tillhörande förklaring:

ALLEMANSRÄTT *Falukorv*
PILOTFALL *Flygolycka som drabbar endast föraren*
BLINDSTYRE *Autopilot*
BORDLÄGGNING *Nattning av trött middagsgäst*
MAJORITET *Officerskår bestående av enbart majorer*
ISTERBAND *Maggördel*
BÄRSÄRK *Overall för lingonplockare*
BURSPRÅK *Internkommunikation*
PUNDHUVUD *Brittiskt finansgeni*
REMISS *Upprepad lapsus*
ÄNGELSKA *Himmelskt språk* ●

SLUTAT

Pär Lindmark/KF, Solna
Kjell Jarl/KR, Växjö
Hans Åberg/KS, Växjö
Per-Olof Eriksson/KE, Östersund

FLYTTAT INOM KONCERNEN

Johan Holst/KS, Växjö, har gått till Dotcom, Växjö.

Jonas Bryllert/KS, Växjö, har gått till Telecom Consultants, Stockholm.

TACK

Ett stort tack till alla arbetskamrater som har ställt upp och stöttat mig när jag blev uppsagd från företaget. Ett jättetack också för den fina presenten. Jag kommer att sakna Er.

Anette Johansson, Arboga

**Insändare?!
Debatt?!
Frågor?!
Funderingar?!**

**Utnyttja dina
möjligheter i
Kommunikatören**

**Skriv till
redaktionen!**

Kan man lita på CE-märkning i militära tillämpningar?

Vi har tidigare skrivit om CE-märkning och EU-direktiv här i Kommunikatören. Ämnet har dock fortsatt aktualitet och för dem som är inblandade i kravspecifiering av militära system blir det alltmer intressant.

EMC- och elsäkerhetsprov mot militära och civila krav utför det här gänget på affärsenheten Elektro i Östersund. Längst upp från vänster finner vi Kurt Eriksson, Per Larsson, Kent Edholm, Björn Olsson, Jonathan Silvergran och P-O Eriksson. På nedersta raden sitter Henrik Olsson, Petter Gärdin, Magnus Jämting och artikelförfattaren Stefan Nagéus.

Det har ju knappast undgått någon att försvaret ämnar spara pengar, och detta gäller naturligtvis även materiellinköp.

Att utveckla dyrbara nya produkter i små serier vill man undvika. Därför köps det allt oftare in vanliga kommersiellt tillgängliga produkter, så kallade COTS (Commercial Off The Shelf). Kravspe-

cifikationen på en sådan produkt kan då anges till "CE-märkt" i stället för detaljerade krav på prestanda.

Räcker kraven?

Frågan är då, räcker dessa krav till för militära applikationer? Svaret på denna fråga blir givetvis avhängigt vilken applikation det är frågan om, men i många fall är CE-märkningen ett alltför lågt krav. Och vad som är ännu värre är att många produkter CE-märks utan att grundläggande krav följs. Vid upprepade tillfällen har myndigheter, som ska kontrollera efterlevnaden av reglerna, gjort stickprovskontroller med nedslående resultat. Tillverkare CE-märker på fel grunder och utan att fullt ut följa regelverket.

Arbetskyddsstyrelsen har till exempel granskat maskiner som CE-märkts utifrån de så kallade maskindirektiven. En mycket stor andel visade sig ha brister.

När Elsäkerhetsverket har provat frekvensomriktare och datorer utifrån EMC-direktivets krav har uppåt 80 procent visat sig vara felaktigt CE-märkta.

Välj annan leverantör

För att vara säker på vad en produkt har för prestanda räcker det alltså inte med att enbart lita till CE-märkningen. Man måste också få se den tekniska dokumentation som ligger bakom denna. Vill inte tillverkaren lämna ut denna, välj då hellre en annan leverantör.

Inom affärsenheten Elektro jobbar funktionsområdet Elmiljö mycket med dessa frågor och ger även utbildningar i ämnet.

Vill någon veta mer om utbildningarna ta då gärna kontakt med mig på telefon 063 - 156224.

Stefan Nagéus
Elektro, Östersund

Vad är CE-märkning?

För att kort sammanfatta vad CE-märkning av en produkt innebär, kan det sägas att en mängd produkter måste vara CE-märkta för att överhuvudtaget få säljas på den europeiska marknaden. CE-märkningen utförs av tillverkaren själv och ska vara ett bevis för att produkten uppfyller kraven i de EU-direktiv som berör produkten.